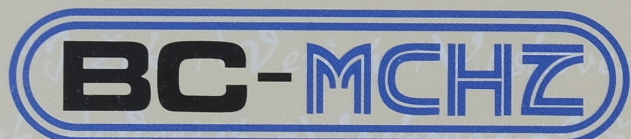

NDM NÁRODNÍ DIVADLO MORAVSKOSLEZSKÉ

JIŘÍ VOSKOVEC – JAN WERICH – JAROSLAV JEŽEK

KAT A BLÁZEN

BorsodChem MCHZ, s.r.o.

Národní divadlo moravskoslezské
soubor operety uvádí

Jan Werich – Jiří Voskovec – Jaroslav Ježek

KAT A BLÁZEN

Hudební komedie o dvou dílech

Režie: Václav Klemens j. h.

Úprava textu a dramaturgie: Ladislav Slíva j. h.

Dirigent, instrumentace a úprava hudebních čísel: Karel Poloch

Výtvarník scény: Alexander Babraj

Výtvarník kostýmů: Tomáš Kypta j. h.

Choreograf: Igor Vejsada

Sbormistr: Josef Kostříba

Asistent režie: Marcel Školout

Asistentka choreografa: Milada Nováková

Korepetitor: Petr Veselý

Představení řídí: Jana Rychecká

Text sleduje: Alena Petrová

Vedoucí provozně-technického úseku Stanislav Muntág / Šéf výpravy Alexander Babraj /

/ Vedoucí dekoračních dílen Barbora Macháčová / Vedoucí krejčovny Eva Janáková /

/ Jevištní mistři Miloš Novák, Petr Novák / Mistr osvětlení Stanislav Dvořák /

/ Mistr zvuku Bořivoj Wojnar / Mistrová vlásenkárny Renáta Školoutová /

/ Mistrová garderoby Zlata Nezhybová / Mistrová rekvizit Alexandra Václavíková

Premiéra 11. března 2006 v 19 hodin v Divadle Jiřího Myrona

Druhá premiéra 12. března 2006 v 17 hodin v Divadle Jiřího Myrona

Osoby a obsazení

Don Blasco Ibane, Radikální Revolucionář

Petr Miller
Josef Novák-Wajda

Don Vasco Ibayo, Vlastenecký Plantážník

Jan Drahovzal
Pavel Liška

Rodrigo Ibayo, jeho syn

Roman Harok

Doña Concepcion Ibane, Matka Národa

Janka Hošťáková
Vladimíra Krakovková j. h.

Dolores, Dcera Národa

Jolanta Galuszková j. h.
Jana Kurečková

Don Cristobal Almara, putykář

Marcel Školout

Juanilla, jeho neter

Hana Fialová
Vendula Hlubková*

Don Baltazar Carrieria, byrokrat

Libor Olma

Gaspar Radužo, kat

Václav Morys
Vladimír Polák

Melichar Mahuleno, vězeň

Josef Novák-Wajda
Miroslav Urbánek

Abatyše

Zdenka Babrajová j. h.
Karla Diváková j. h.

Bodyguardi

Jiří Hašek
Josef Lekeš
Čestmír Prymus
Roman Žiška

* posluchačka Janáčkovy konzervatoře v Ostravě

Spoluúčinkuje sbor operety NDM, orchestr operety NDM – koncertní mistr Marcela Wysogladová
– a balet NDM.

Počátky Osvobozeného divadla

Osvobozené divadlo založil mladý režisér Jiří Frejka se skupinou čerstvých absolventů pražské konzervatoře v divadelním sále Na Slupi 19. února 1925 představením Cirkus Dandin, volným artistním přepisem Molièrovy hry Georges Dandin. Svůj název si zvolili podle titulu knihy, která tehdy vyšla v českém překladu a v níž proklamoval svůj způsob vidění divadla ruský avantgardní režisér A. Tairov, vedoucí osobnost moskevského Komorního divadla.

K této skupině se brzy připojili i další mladí divadelníci: režisér Jindřich Honzl, E. F. Burian (tehdy ještě jako herec a hudebník), herci Jarmila Horáková, Stanislav Neumann, Václav Trégl a další.

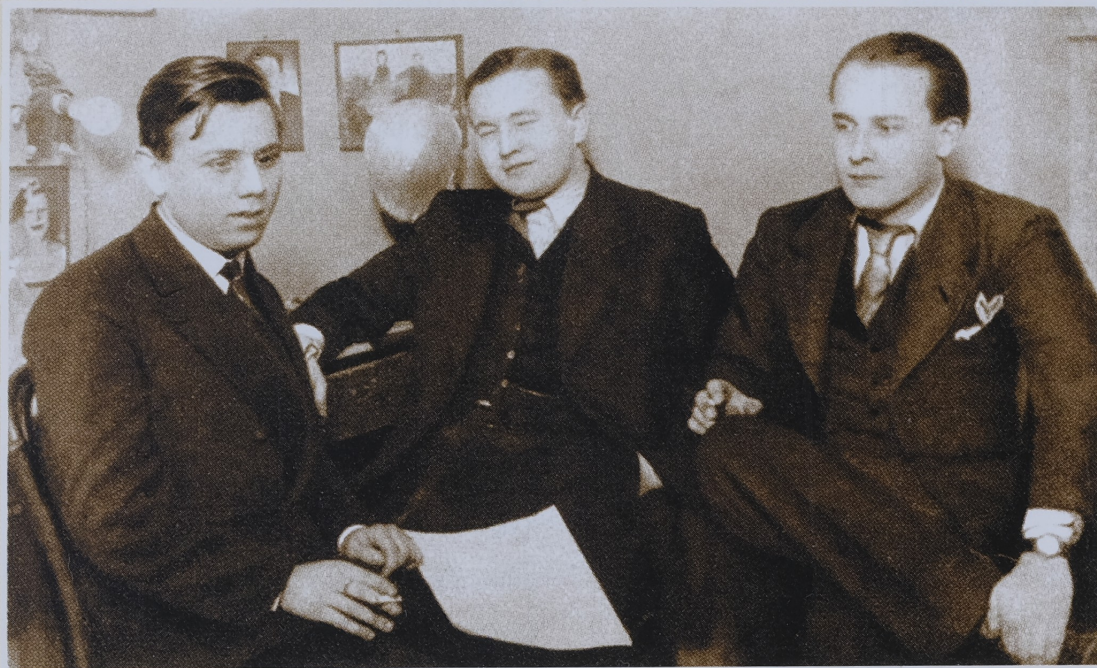
Osvobozené divadlo vzniklo jako mladá experimentální scéna, odmítající divadelní naturalismus a realismus a vyznávající zásady komediální odpoutanosti a poetična na jevišti. V r. 1926 přijalo tuto scénu do svého volného svazku avantgardní umělecké sdružení Devětsil jako svou divadelní aktivitu.

Počátkem roku 1927 se Osvobozené divadlo přestěhovalo do sálu Umělecké besedy na Malé Straně. Tam však došlo k roztržce: dva lídři divadla – J. Frejka a J. Honzl – nedokázali vzájemně skloubit své ambice a J. Frejka se svými příznivci odešel zpátky do původního působiště tohoto divadla, do prostor Na Slupi, a nazval svůj soubor Divadlo Dada (podle tehdy populárního avantgardního uměleckého směru – dadaismu).

Protože experimentální inscenace Osvobozeného divadla nacházely ohlas jen u generačně a intelektuálně blízké části publika, jež nebyla zvláště početná, dával Honzl v Umělecké

besedě prostor i jiným divadelním aktivitám.

Mezi nimi byl i večer, který připravili na 19. dubna 1927 mladí studenti práv Jiří Voskovec a Jan Werich se svými přáteli. Byla to revue, kterou připravili pod hlavičkou a ve prospěch Spolku bývalých žáků čs. oddělení na fran-

couzských lyceích (jehož byl J. Voskovec členem) a které dali název Vest pocket revue (Revue z kapsičky u vesty).

Představení se líbilo, ale Spolek odmítl její další reprízu zaštitit a Honzl se bál, že by bez tohoto zaštitění podle tehdejšího spolkového zákona mohl ohrozit svou divadelní podni-

katelskou licenci (divadelní představení mohli konat pouze licencovaní podnikatelé nebo řádně schválené spolky).

Oba protagonisté proto využili trochu zlomyslné (vůči Honzlovi) nabídky Frejkovy a další dvě reprízy

Vestpocketky se uskutečnily v Divadle Dada, a to opět s velkým diváckým úspěchem. To přimělo Honzla, aby Vestpocketku a její tvůrce přetáhl zpátky, teď již jako zvláštní organizační složku – dnes bychom řekli tvůrčí skupinu – do Osvobozeného divadla. A protože se Vest pocket revue hrála dál a dál před plným sálem, oba její protagonisté po složení prvních státnic svá právnická studia „zabalili“ a věnovali se jen svým uměleckým aktivitám.

„My jsme divadlo nikdy dělat nechtěli, protože jsme ho považovali za mrtvý útvar. Věřili jsme filmu, studovali práva a udělali jeden večírek pro srandu, který byl Voskovec dlužen klubu svých bývalých spolužáků. A ten večírek jsme pak opakovali dvěstěpadesátkrát a bylo z nás divadlo.“

Jan Werich

Jiří Voskovec

(19. 6. 1905 – 4. 7. 1981)

Otec, Vilém Wachsmann, byl vojenským kapelníkem. Matka byla dcerou malíře Soběslava Pinkase, který žil dlouho ve Francii a tam se také oženil s Adrienne Denoucinovou. Francouzština tedy byla fakticky druhým rodinným jazykem.

A aby nebylo dost na tomto způsobu kosmopolitismu, odešli Voskovcovi rodiče na konci 19. století do ruského impéria. Vilém Wachsmann tam byl vojenským kapelníkem nejdříve ve Vilně a pak v Gatčině u Petrohradu. Oba manželé se tam nejen naučili dokonale rusky, ale přijali tam i pravoslavnou víru.

V r. 1905 se vrátili a Vilém Wachsmann si našel práci u svého bratrance, majitele skláren Kavalier v Sázavě. V Sázavě se také narodil syn Jiří.

Po několika dalších, málo perspektivních zaměstnáních (např. prodavač bičů) využil V. Wachsmann svých znalostí ruštiny a stal se úředníkem ruského konzulátu v Praze.

Za první světové války si pak jako vlastenec dal změnit jméno na Václav Voskovec. Jako nežádoucí a podezřelý živel byl ovšem vyhoštěn do Ruska výměnou za zajatého rakouského konzul-

lárního úředníka z Petrohradu. Působil pak v čs. legiích, s nimiž se vrátil do vlasti až v r. 1920.

Jako syn politicky podezřelého otce byl Jiří Voskovec sice přijat na gymnázium v pražské Křemencově ulici, ale pouze jako soukromý, nikoli řádný student (jeho matka mu tedy musela studium platit). Po válce pak díky své znalosti francouzštiny mohl středoškolské studium dokončit (od kvinty do oktávy) na čs. oddělení lycea v Dijonu. Již odtamtud navázal (prostřednictvím malíře Šímy, který žil ve Francii) kontakty s českým literárním prostředím a posílal domů své překlady ze soudobé francouzské literatury do sborníků Devětsilu.

Na gymnáziu v Křemencově ulici se spřátelil se spolužákem Janem Werichem a po návratu z Francie se dal spolu s ním zapsat na právnickou fakultu.

V r. 1925 debutoval (pod pseudonymem Petr Dolan) i ve filmu. V němé verzi Pohádky máje vytvořil ústřední roli studenta Ríši. Ale protože to vedení Devětsilu pokládalo za únik do opovrhované komerční sféry, prosadil Karel Teige Voskovcovo vyloučení z tohoto spolku.

S Werichem Voskovec spolupracoval několik měsíců i v redakci časopisu Přerod, který redigoval Hubert Ripka. Psal tam kulturní úvodníky a literární recenze, Werich pak filmové recenze. Po vstupu do Osvobozeného divadla hráli kromě svých představení také

„Smích – tu ozvěnu našeho pláče, to křídlo úsměvu, co tlouče za oknem nočního strachu, nikdy mít v hrsti nebudem. Kdybychom – nedejtež bohové – tu sladkou můru polapili, bylo by na světě po srandě.“

Jiří Voskovec

v experimentálních inscenacích Honzlovy skupiny. Po Honzlově přechodném odchodu do brněnského divadla v r. 1929 pak divadelní licenci pro vedení Osvobozeného divadla získal Jiří Voskovec a Osvobozené divadlo již pak hrálo pouze

hry V+W. Honzl se sice brzy z Brna vrátil a dále v Osvobozeném divadle působil, ale již ne jako divadelní podnikatel a hlava divadla, ale jako režisér.

Od r. 1927 až do r. 1945 se tedy Voskovcův život prolíná se životem Jana Wericha: zahrnuje jejich společné umělecké aktivity i jejich společné působení v americké emigraci.

V USA se Voskovec podruhé oženil s Anne Gerlettovou a spolu s ní přijel po válce l. září 1946 do Prahy (jako druhý ze slavné dvojice). Jako svou první práci převzal od Bohuše Záhorského roli Banja v komedii Přišel na večeri, kterou Werich přetáhl z Realistického divadla, kde byla původně nastudována, do nově vzniklého Divadla V+W. Na počátku r. 1947 režíroval Voskovec v Národním divadle vlastní úpravu komedie Thorntona Wildera Jen o chlup a 28. dubna 1947 pak uvedli spolu s Werichem v Divadle V+W obnovenou premiéru své Pěsti na oko. Jejich několikaletá nepřítomnost v Čechách však zřejmě způsobila, že se svým divákům mentálně poněkud vzdálili a Pěst na oko neměla ani zdaleka takový divácký úspěch jako před válkou. Velký ohlas měl naopak Werichem upravený Laneův Divotvorný hrnec, první muzikál na českém jevišti (premiérováný 8. března 1948 v Divadle V+W); u diváků maximálně kladný, komunistická kritika jej naopak totálně odstřelila.

Znechucený Voskovec odjel nejdříve do Paříže, kde pracoval v kulturní sekci UNESCO, a pak zpět do USA. Tam pracoval jako divadelní i filmový herec a divadelní režisér (k nám se tehdy jeho umění dostalo pouze prostřednictvím filmu Dvanáct rozhněvaných mužů, v němž vytvořil jednu z rolí), jinak bylo jeho jméno (s krátkou výjimkou jara 1968) u nás tabu.

Jan Werich

(6. 2. 1905 – 31. 10. 1980)

Na rozdíl od kosmopolitních kořenů J. Voskovce bylo rodové ukotvení J. Wericha české, pražské, ba až konzervativně či dokonce šosácky staropražské. Jeho otec byl totiž suchý, strohý a přísný člověk, jak odpovídalo jeho povolání úředníka pojišťovny, s konzervativními názory, podle nichž je i ženě určeno věnovat se jen rodině. A Werichova maminka také po celý svůj život bez nejmenšího odporu a s láskou své povinnosti k rodině důsledně plnila.

Janu Werichovi otec vytkl jako cíl získat právnické vzdělání a nebylo mu proto příliš po chuti, že Jan na gymnázium v Křemencově ulici příliš neprosíval; ba dokonce mu bylo doporučeno dokončit středoškolské studium na jiném ústavu. Stalo se tak posléze na gymnáziu na Smíchově. Jan poslušně splnil i otcův úkol studovat na právnické fakultě. Ale již po první státnici sbalil diplom, oprávnující k podřadnějším, výkonným, nikoli samostatným právním úkonům, předal jej otci co splněný úkol a věnoval se umění.

Po letech působení v Osvobozeném divadle a po americké emigraci se vrátil do Prahy 9. října 1945. Besedoval s veřejností o životě v USA, o americké kultuře a o své americké emigraci, připravoval rozhlasové pořady, jezdil po republice s orchestrem Karla Vlacha a pro Realistické divadlo upravil komedii amerických autorů George S. Kaufmana a Mosse Harta Přišel na večeri, v níž si i zahrál roli Sheridana Whitsidea. Po návratu Voskovce do Prahy založili Divadlo V+W, to se však po novém odjezdu Voskovce z vlasti v r. 1948 rozpadlo.

„Zjistit, co je to smích a proč se lidi smějOU, je jako zjišťovat, proč je králík naživu. Zjistíte to, když ho rozpítváte, jenže to už pak není naživu.“

Jan Werich

Pak se jeho život až do smrti odvíjel v příznačných sinusoidách:

Nejdříve byl dva roky bez stálého zaměstnání. V letech 1950–52 byl ředitelem Hudebního divadla v Karlíně.

Odtamtud byl odvolán. V letech 1952–58 byl vedoucím dramaturgické skupiny Čs. státního filmu, ale kromě dvoudílného filmu Císařův pekař a Pekařův císař (na motivy předválečné hry Osvobozeného divadla Golem) a pohádky Byl jednou jeden král mu vlastně nebylo dovoleno nic dalšího vyprodukovat. V letech 1958–62 byl jmenován ředitelem Divadla satiry (v budově dnešního Divadla ABC), kde zároveň i hrál v některých běžných repertoárových inscenacích. Poté, co v Miroslavu Horníčkoví nalezl nového jevištního partnera, inscenoval tam některé předválečné hry V+W (Těžká Barbora, Balada z hadrů), v nichž oba v proslulých forbínách nešetřili narážkami na soudobé poměry. Byl proto stále ve sporech s „nadřízenými orgány“ – až ho to naštválo; rezignoval na svou funkci a věnoval se jen filmovému a televiznímu herectví: filmy Baron Prášil, Až přijde kocour, televizní inscenace Uspořená libra, Medvěd, Kočár Nejsvětější Svátosti, Slzy, které svět nevidí. V době politického uvolnění v r. 1968 mu byl udělen titul Národní umělec. Ale pro své nekonformní postoje ke společenskému vývoji v době normalizace opět upadl do nemilosti. Nesměl účinkovat ve filmu ani v televizi. Věnoval se tedy literární práci: napsal pohádky Fimfárum a cestopis Italské prázdniny. Upravil si pro sebe Shakespearovu hru Jindřich IV. pod názvem Falstaffovo babí léto; chtěl si v ní zahrát Falstaffa, jehož cítil jako svou životní roli; v realizaci mu však zabránila rakovina hrtanu.

Jaroslav Ježek

(25. 9. 1906 – 1. 1. 1942)

Jeho otec byl žižkovský krejčí, matka švadlena. Jaroslav se narodil s vadami obou očí. Po dvou neúspěšných operacích jednoho oka přestal na ně vidět úplně a rodiče z obav, aby neoslepl zcela, nedovolili již operovat jeho druhé oko, na kterém měl šedý zákal. Kromě toho po onemocnění spálou dostal hnisavý zánět obou uší, který skončil trvalou nedoslýchavostí. Navíc měl i jednu zbytnělou a jednu zakrnělou ledvinu.

S těmito zásadními hendikepy tedy žil člověk, z jehož hudby srší radost, humor a optimismus jako podstata jeho bytosti! Chvilky, kdy upadal do melancholie tmavomodrého světa, který jej obklopoval, byly vzácné a neveřejné.

Učil se v Hradčanském ústavu pro výchovu a léčení slepých nebo na oči chorých dětí (1914–1921). Poté ho otec přihlásil na soukromou hudební školu Dvořákeum, kde ho Zdeňka Heřmanová připravila k přijímacím zkouškám na pražskou konzervatoř. Přijímací komise zaznamenala Ježkův hudební talent, obávala se však, že pro svou zrakovou vadu nebude moci studium dokončit. Aby mu však přece jen dali šanci, přizvali k Ježkově zkoušce i profesory Karla Boleslava Jiráka a Aloise Hábu, kteří doporučili přijmout Haška na oddělení skladby. Ježek po roce nicméně opět požádal, aby mohl souběžně studovat i klavírní hru. Bylo mu to povoleno a tak nadále studoval u K. B. Jiráka kompozici a u prof. Albína Šímy klavír. Studium skladby ukončil v r. 1927 a následujícího roku získal desetiměsíční stipendium pro pobyt v Paříži. Tam byl fascinován originálními černošskými džezovými kapelami, které hrály v pařížských kabaretech. Po návratu pokračoval ve studiu u A. Šímy a zároveň se při-

hlásil na mistrovskou školu skladby k Josefu Sukovi. Studium na konzervatoři pak ukončil r. 1930 absolventským koncertem, na němž zahrál svou vlastní Fantazii pro klavír a orchestr.

Již v době studií účinkoval na koncertech Spolku pro moderní hudbu konaných v pražském Mánesu a prezentoval se tam i svými vlastními skladbami.

Ve společnosti byl proslulý svými kompozičními improvizacemi na zadané tóny a rytmy. To jej také přivedlo k divadlu.

„Jednou v Osvobozeném divadle Na slupi odpadlo číslo braného pásma a nebylo čím je nahradit. E. F. Burian se horečně radil s Honzlem, jak rychle ucpat nemilou mezeru. – Co kdybychom tam poslali Ježka s jeho improvizacemi? – navrhl Burian. Honzl nechtěl ani slyšet. Burian však prosadil svou. Vsadil na Ježka a vyhrál... objevila se nová hvězda, neboť Ježek po svém úspěchu... se stal zlatým břebem programu.“

Václav Holzknecht

V představeních V+W účinkoval od r. 1929; poprvé v Premiéře Skafandr, kam napsal do meziaktí skladby Tři strážníci, Zasu a Skafandr fox, které také hrál. Podobný charakter měla jeho spolupráce v inscenaci Líčení se odročuje. Jeho skutečný nástup do Osvobozeného divadla jako skladatele a dirigenta se datuje od inscenace Fata morgana (premiéra 10. 12. 1929).

Od té doby až do konce existence Osvobozeného divadla byl neodmyslitelným spolutvůrcem jeho uměleckého profilu.

Neznamená to však ani zdaleka, že by jeho působení v Osvobozeném divadle bylo jedinou tvůrčí aktivitou. Dále komponoval orchestrální i komorní hudbu, sólové klavírní skladby i písně na texty soudobých autorů.

Spolu se svými přáteli emigroval do USA. Byl tam však nešťastný. Jako skladatel se v konkurenčním prostředí plném intrik neprosadil. Živil se tedy tím, že učil hrát na klavír děti Čechoameričanů a bavil se vedením krajských pěveckých sborů. Nakonec mu vypověděly službu jeho ledviny. Těsně před svou smrtí se v newyorské nemocnici oženil s Čechoameričankou Františkou (Frances) Bečákovou, která o něho v posledních měsících jeho života pečovala.

Josef (Joe) Jenčík

(22. 10. 1893 – 10. 5. 1945)

Při psaní o Osvobozeném divadle se jen tak trochu okrajově vzpomíná i na čtvrtého spolutvůrce inscenací tohoto divadla, choreografa J. Jenčíka. Je pravda, že byl „třem strážníkům“ generačně přece jen poněkud vzdálen a že se podílel na tvorbě divadla jen po určitou dobu, ale přesto se on a jeho girls, taneční skupina, k Osvobozenému divadlu neodmyslitelně váží.

Byl synem vinohradského řezníka. Tančit se učil u Achille Viscusiho (pozdějšího prvního šéfa baletu ostravského Národního divadla moravskoslezského), s jehož skupinou podnikl r. 1912 i zájezd do Londýna. Po návratu byl několik měsíců v baletu pražského Národního divadla, ale utekl odtamtud. Za I. světové války byl nucen bojovat na frontě. Po jejím ukončení se živil jako sólový tanečník v pražských kabaretech (např. Červená sedma), jako choreograf i tanečník spolupracoval s různými pražskými divadly, až se posléze stal ředitelem Lucerna-kabaretu, kde zároveň vedl i malý dívčí balet.

Odtamtud jej Voskovec s Werichem (i s jeho dívčí taneční skupinou) přetáhli do svého divadla. Poprvé se Jenčíkovy girls (stejně jako J. Ježek a jeho orchestr) objevily v Osvobozeném divadle v inscenaci Fata morgana v r. 1929 a dávaly jeho představením švih i půvab až do konce sezóny 1934/35, kdy Voskovec a Werich na čas přerušili svou divadelní činnost.

Poté přešel jako choreograf do baletu pražského Národního divadla. Tam však dostával málo příležitostí: za celých 10 let mu bylo umožněno postavit jen tři celovečerní a šest kratších baletů.

Zemřel na zranění, které utrpěl v Pražském povstání.

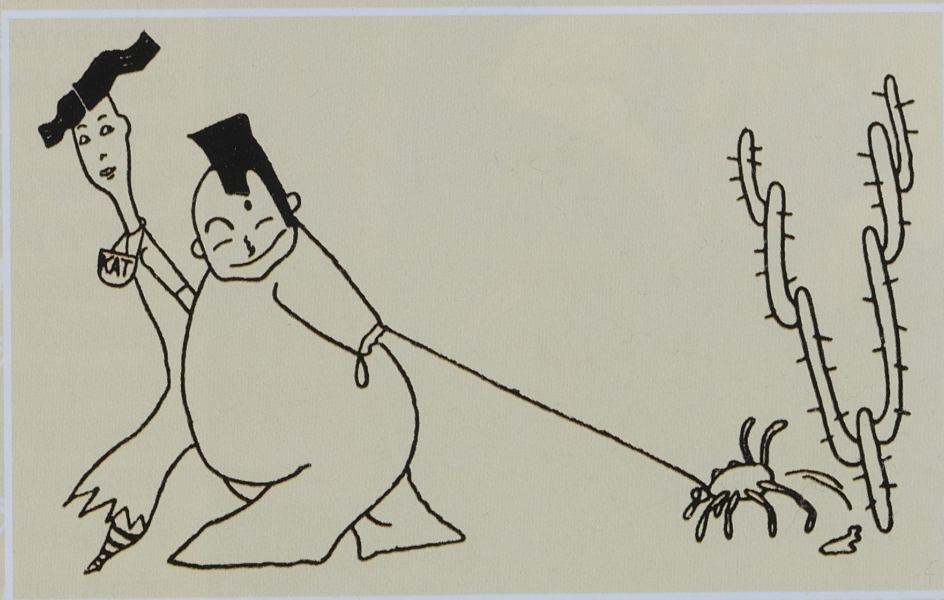
Osvobozené divadlo V+W a Kat a blázen

Voskovec s Werichem se zpočátku profilovali na typu humoru, který přinesl po první světové válce dadaismus. Vyznávali bezpředmětný, neútočný, mnohdy absurdní způsob legrace, humor, který bavil, ale nezesměšňoval a neurážel. Svůj vzor nacházeli v amerických němých filmových groteskách a inspirovali se také u cirkusových klaunů.

„Hlína (jak říkali legraci) není tendenční... V žádném případě nesmí nést podobu zkarikovaného odpůrce anebo něčeho, co nemá okamžitě ochrany... Účel je pouze jeden: smích.“

V+W 1928

Po prvních třech premiérách se přestěhovali do sálu paláce Adrie (jejich první premiérou tam byla revue Kostky jsou vrženy – 11. 1. 1929) a pak do Divadla U Nováků (dnešní Divadlo ABC) – od revue Líčení se odročuje (premiéra 19. 10. 1929).

František Bidlo, karikatura ke hře Kat a blázen

V duchu „bezpředmětného“ humoru se nesla jejich tvorba až do r. 1932, i když i předtím si ve svých předscénách, jež měly svůj počátek již ve Vest pocket revue, všímali z pozice chytrých, ale navenek jakoby dětinsky naivních plebejců i života kolem sebe.

„Když jsme bráli poprvé (a mysleli, že naposled) Vest pocket revue, utrhly se špagáty, na kterých visely kulisy. Proto nás vystrčili před oponu a řekli, že musíme lidi nějak zabavit. A vznikla první forbína. Od té doby jsme je dělali pravidelně, při všech dalších hrách, ale vždycky zároveň sloužily k tomu, aby se mohla přestavět scéna. My nikdy neměli divadlo s provazištěm, kde můžete jedny kulisy vytáhnout a druhé spustit. U nás se musely jedny odnést a druhé přinést.“

Jan Werich

Zlom přišel v r. 1932.

„Nejpodstatnější... bylo, že si lidé začali s hrůzou uvědomovat, jaký rozdíl existuje mezi demokracií teoretickou a praktickou, a poznávali, že mnohé idealistické pojmy, které se měly v demokratickém Československu realizovat, se v politické skutečnosti změnilly v prázdná slova. Parlament a další veřejné instituce... tvořily uzavřené zájmové skupiny, které často kladly vlastní cíle nad zájmy veřejnosti, jíž měly sloužit.“

Michal Schonberg v dizertační práci Osvobozené divadlo vydané poprvé v r. 1985 ve Škvoreckého nakladatelství v Torontu.

K proměně jejich názoru došlo i pod vlivem nástupu fašismu v Itáli, růstu fašistického tlaku v Německu a počínající činnosti fašistických bojůvek i u nás. Prvním projevem tohoto zlomu byla inscenace Caesar (1932), v níž si vzali na paškál Mussoliniho.

„Umění kdysi skutečnost nadobro opusťto, protože mu páchla. Dnes pak skutečnost smrdí a umělci se musí spojit s učenci, politiky a revolucionáři, aby mrtvolu odstranili.“

V+W v předmluvě ke knižnímu vydání hry Caesar

Následoval Osel a stín (1933) a konečně Kat a blázen (1934). Nejdříve protestovala mexická ambasáda (kvůli zasazení hry do mexického prostředí) a mnohem rezolutněji pak německé vyslanectví. České fašistické bojůvky dokonce učinily pokus o vyvolání bitky při představení,

kteřá by ve svém důsledku mohla vést nejen k zákazu inscenace, ale případně i celé činnosti Osvobozeného divadla. Když se to nepovedlo, začala ostrá kampaň v krajně pravicovém tisku, která Voskovce i Wericha tak znechutila, že soubor na konci sezóny rozpustili a opustili Divadlo U Nováků, kde do té doby hráli.

Zamýšleli natočit film, ale spolupráce s francouzským producentem nedospěla k dobrému konci. Navíc se zadlužili a tak jim nezbylo, než aby se vrátili k divadlu. Voskovec tedy pronajal uvolněné dnešní Divadlo Rokoko a pod novou hlavičkou Spoutané divadlo tam uvedli 28. 1. 1935 Baladu z hadrů.

Od další sezóny se vrátili (již opět pod původním názvem) do Divadla U Nováků a působili tam až do 8. listopadu 1938. Toho dne, den před premiérou inscenace nové hry Hlavou proti Mihuli, byl J. Voskovcovi jako držiteli divadelní licence doručen přípis z pražského magistrátu, jímž se mu tato licence odnímá pro obavy z narušování veřejného pořádku, a to s odvoláním na nikdy nezrušený Metternichův zákon z r. 1830.

V+W+J v USA

„Třem strážníkům“, jak si sami říkali, nezbylo nic jiného než před hrozbou nástupu Hitlera (nejen v Německu) emigrovat. Nejdříve do USA odcestoval Voskovec, 9. ledna 1939 také Werich s manželkou a Ježek. 20. ledna 1939 se všichni shledali v New Yorku. Neměli tam však žádné zázemí a zvláště Ježka tamní velkoměstský ruch přímo deprimoval. Brzy proto odjeli na venkov, do Point Pleasantu. Odtamtud se snažili navazovat písemné kontakty s krajany. V listopadu se do New Yorku vrátili a po čase se odtamtud přesunuli do Clevelandu, kde pro krajany zahráli Osla a stín. U publika, které již bylo delší dobu vzdáleno poměrům doma, však inscenace neměla ani zdaleka takový úspěch, jaký V+W očekávali. Diváci mnohým narážkám prostě nerozuměli. V+W se tedy vrátili do New Yorku. Po Ježkově smrti začali dělat pravidelné rozhlasové pořady pro Československo a pokračovali v nich až do konce války. Jako herci se prosadili i na Broadway – zahráli si v tamní inscenaci role Stefana a Trinkula v Shakespearově Bouři.

Po Werichově odjezdu do vlasti pokračoval Voskovec v USA ještě několik měsíců v práci pro rozhlas a začal se prosazovat i jako divadelní režisér. Režíroval např. Molièrovu komedii Lékařem proti své vůli v newyorském Theatre Equity Library. I on se sice vrátil domů, ale jen na čas. Konec Osvobozeného divadla se přiblížil. . .

„Voskovec a Werich disponovali intelektem, který do těch dob do arzenálu komiků a klaunů rozhodně nepatřil. A uměli tuto svou břivnu účtyhodně zapojit do služeb srandy. Objevili nový humor. Objevili nový humor – jak prostá je to věta, ale schválně – zkuste objevit nový humor! Zjistíte, že taková věc se v historii lidstva podaří jen několika málo vyvoleným. Dvěma mladíkům v poválečné Praze se to tehdy podařilo: objevili nový humor.“

Jiří Suchý

A na závěr

Napsali a inscenovali celkem 26 svých titulů:

Vest pocket revue	19. dubna 1927
Smoking revue	8. května 1928
...si pořádně zařádit	17. září 1928
Gorila ex machina	28. listopadu 1928
Kostky jsou vrženy	11. ledna 1929
Premiéra Skafandr	12. října 1929
Líčení se odročuje	19. října 1929
Fata morgana	10. prosince 1929
Ostrov Dynamit	11. března 1930
Sever proti Jihu	1. září 1930
Don Juan & comp.	13. ledna 1931
Golem	4. listopadu 1931
Caesar	8. března 1932
Robin zbojník	23. září 1932
Svět za mřížemi	24. ledna 1933
Osel a stín	13. října 1933
Slaměný klobouk	27. února 1934
Kat a blázen	19. října 1934
Vždy s úsměvem	31. prosince 1934
Panoptikum	9. dubna 1935
Balada z hadrů	28. listopadu 1935
Nebe na zemi	23. září 1936
Rub a líc	8. prosince 1936
Panorama	19. dubna 1937
Těžká Barbora	5. listopadu 1937
Pěst na oko	3. dubna 1938

Tituly Vždy s úsměvem, Panoptikum a Panorama byla pásma složená z úspěšných čísel z dřívějších her V+W (scének, forbín a písní) a obohacená o některé nové vstupy.

Text poslední uvažované hry Hlavou proti Mihuli se údajně nedochoval.

Kromě toho natočili i 4 filmy: Pudr a benzin, Peníze nebo život, Hej rup a Svět patří nám.

Hry V+W+J v NDM

Balada z hadrů

– režie Jan Pacl, dirigent Vladimír Brázda

premiéra 30. 5. 1950

Kat a blázen

– režie Mojmir Vyoral, dirigent Antonín Kašper

premiéra 23. 9. 1961

Nebe na zemi

– režie Mojmir Vyoral, dirigent Antonín Kašper

premiéra 16. 3. 1963

Golem

– režie Jan Pacl, dirigent Antonín Kašper

premiéra 30. 1. 1965

Sever proti Jihu

– režie Mojmir Vyoral, dirigent Antonín Kašper

premiéra 5. 12. 1966

Caesar

– režie Pavel Dostál j. h., dirigent Petr Škarohlíd

premiéra 16. 4. 1994

Připravil Ladislav Slíva

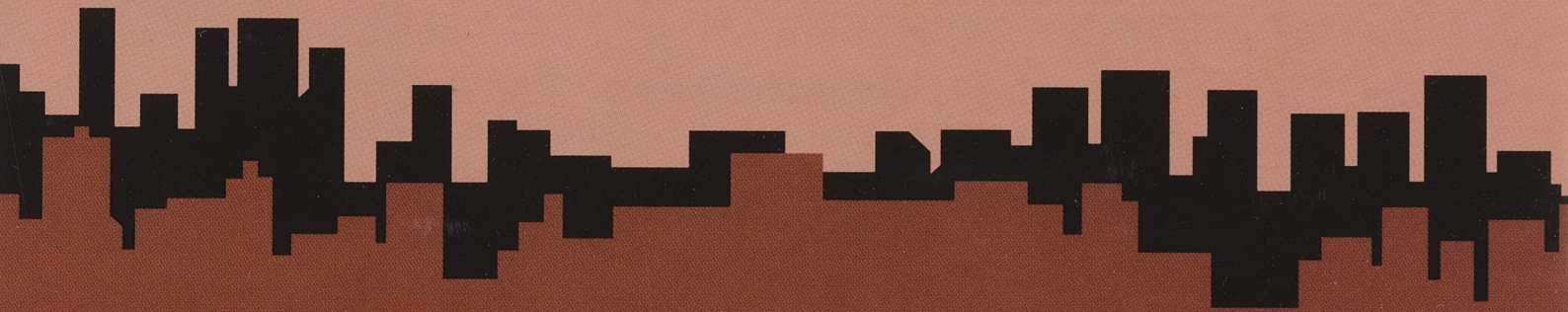

Program vydalo Národní divadlo moravskoslezské
Čs. legií 14, 701 04 Ostrava

Ředitel Mgr. Luděk Golat
Šéf operety Mgr. Miroslav Urbánek

Redakce programu PhDr. Ladislav Slíva
Grafická úprava, kresby Dalibor Andrýsek

„Nositele autorských práv k dílu
zastupuje DILIA, divadelní a literární agentura, Krátkého 1, Praha 9.“

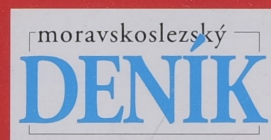
GENERÁLNÍ SPONZOR OPERETY

GENERÁLNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

MEDIÁLNÍ PARTNER NDM

Realizováno za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky.